

Valtion nuorisoneuvosto

4.11.2020 VN/2090/2020

Asiantuntijalausunto
Valtion nuorisoneuvosto

Asia: HE 146/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021

Eduskunnan sivistysvaliokunta on pyytänyt valtion nuorisoneuvostolta asiantuntijalausuntoa aiheesta: Rahapelitoiminnan tuottojen kohdentuminen urheilulle, nuorisotyölle, tieteelle ja taiteelle vuonna 2021 sekä rahapelituottojen merkitys toiminnan rahoitukselle näillä toimialoilla. Lyhyt katsaus nykytilaan ja ensi vuoteen 2021. Varautuminen nähtävissä olevaan rahapelitoiminnan tuottojen vähenemiseen tulevina vuosina ja talousarviorahoituksen vastaavaan lisäämistarpeeseen. Arpajaislain uudistamisen (toinen vaihe) tilanne ja sen keskeiset suuntaviivat, (monopoliaseman vahvistaminen, pelihaittojen ehkäiseminen ja jo syntyneiden ongelmien korjaaminen).

Nykytila

Rahapelitoiminnan tuotoilla tuetaan laajasti suomalaista nuorisotyötä ja -toimintaa. Vuonna 2020 tuotoilla rahoitetaan kuntien nuorisotyötä, etsivää nuorisotyötä, nuorisojärjestöjä ja nuorisotyötä tekeviä järjestöjä, nuorisokeskuksia ja nuorisoalan osaamiskeskuksia. Lisäksi rahapelitoiminnan tuotoilla katetaan nuorisoalan lakisääteisten asiantuntijaelinten valtion nuorisoneuvoston ja arviointi- ja avustustoimikunnan toiminta. Yhteensä nuorisotoimialalle kohdistui rahapelitoiminnan tuottoja 54 miljoonaa euroa vuonna 2020.

Valtiovarainministeriön ehdotuksessa vuoden 2021 talousarvioksi nuorisotyön ja -toiminnan rahoitukseen kohdistui 14 miljoonan euron leikkaus, joka johtui rahapelitoiminnan tuottojen vähenemisestä. Tämä olisi ollut noin 18 prosenttia toimialan vuoden 2020 rahoituksesta (79,7 miljoonaa). Hallituksen talousarvioesityksessä vuodelle 2021 rahapelitoiminnan tuottojen vähentyminen on kuitenkin kompensoitu nuorisotoimialan osalta lähes täysimääräisesti. Samalla kuntien nuorisotyön valtionosuudet ja etsivän nuorisotyön rahoitus on siirretty budjettivaroihin.

Valtion nuorisoneuvosto haluaa lausunnossaan nostaa esiin seuraavat seikat:

Valtion nuorisoneuvosto pitää rahapelitoiminnan tuottojen vähenemisen kompensointia tärkeänä toimenpiteenä, joka mahdollistaa nuorisotyön ja -toiminnan jatkumisen nykyisessä laajuudessaan vuonna 2021. Mahdollisuus harrastaa, saada tukea itsenäistymiseen ja kokea tulevansa kuulluksi ovat erityisen tärkeitä aikana, jolloin Covid19-pandemia ja siitä johtuvat rajoitukset ovat vaikuttaneet heikentävästi nuorten oppimistuloksiin, mielenterveyteen ja ystävyys-suhteisiin. Myös vaikea työllisyystilanne on iskenyt nuoriin ikäluokkiin kaikkein kovimmin.

Valtion nuorisoneuvosto kantaa kuitenkin huolta nuorisotyön ja -toiminnan rahoituksesta tulevina vuosina. Nuorisotyö -ja toiminta tukevat nuorten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä, edistävät työkykyä ja hyvinvointia sekä parantavat kasvu- ja elinoloja. Mikäli rahapelitoiminnan tuottojen vähenemisen myötä toimialan valtionrahoitukseen kohdistuu merkittäviä leikkauksia, uhkana on, että nuorten palveluista joudutaan karsimaan kohtuuttoman paljon ja osa toiminnoista loppuu kokonaan. Leikkaukset olisivat erityisen haitallisia tilanteessa, jossa nuorille suunnattujen palvelujen järjestämiseen kohdistuu epävarmuutta myös paikallisella tasolla kuntatalouden heikentymisen ja rakenteellisten uudistusten myötä. Lisäksi rahapelitoiminnan tuottojen väheneminen vaikuttaa nuoriin myös STEA:n avustusten mahdollisen pienenemisen kautta.

Valtion nuorisoneuvosto

4.11.2020 VN/2090/2020

Valtion nuorisoneuvosto pitää tärkeänä, että valtioneuvosto toteuttaa viipymättä laajan selvityksen rahapelitoiminnan tuottojen vaihtoehtoisista rahoitusmalleista ja ratkaisusta. Nuorisoneuvosto korostaa, että tilanteessa tarvitaan paitsi pitkäjänteistä keskustelua rahoituksen tulevaisuudesta, myös päätöksiä toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Vuoden 2021 talousarvioesityksessä esitetty kuntien nuorisotyön valtionosuuksien ja etsivän nuorisotyön siirto budjettivaroihin on oikeansuuntainen toimenpide. Nuorisotyö on kunnan peruspalveluihin kuuluva tehtävä, joka on luontevaa rahoittaa talousarvion määrärahoista. Myös etsivää nuorisotyötä toteutetaan lähes kaikissa Suomen kunnissa ja se täyttää aukkoa palvelujärjestelmässä, joka ei kykene tavoittamaan kaikkia tuen tarpeessa olevia nuoria.

Lasten ja nuorten hyvinvointi on aikuisväestöä enemmän riippuvainen julkisista palveluista ja yhteiskunnan voimavaroja koskevasta päätöksenteosta. Covid19-pandemia on useiden selvitysten mukaan lisännyt nuorten eriarvoisuutta ja heikentänyt tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Vaikuttavina tekijöinä ovat olleet esimerkiksi vanhempien sosioekonominen tausta, toimintarajoite, terveydelliset seikat, seksuaalinen suuntautuminen, sukupuoli-identiteetti ja maahanmuuttajatausta. Nuorisolaki velvoittaa toimialaa ottamaan yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon huomioon esimerkiksi nuorisojärjestöjen avustuksissa. Toimialan rahoituksesta leikkaaminen olisi omiaan heikentämään niiden nuorten tilannetta, jotka tukea eniten kaipaavat.

Helsingissä 4.11.2020

Valtion nuorisoneuvoston puolesta

Anna-Maria Tenojoki
pääsihteeri